

HRVATSKA DRAMA NA SCENI HRVATSKOGA NARODNOG KAZALIŠTA U MOSTARU OD 1992. DO 2010.

Maja Lasić

UDK: 821.163.42-2:792(497.6Mostar)“1992/2010“

Hrvatsko narodno kazalište u Mostaru imalo je veoma intenzivnu produkciju kada je u pitanju hrvatska drama, što je i očekivano, s obzirom na to da je ovo kazalište jedini nacionalni teatar Hrvata u Bosni i Hercegovini. Na sceni ovog kazališta u razdoblju od 1992. do 2010. godine prikazano je ukupno 35 hrvatskih dramskih tekstova nastalih iz pera dvadeset i osam autora.

Ključne riječi: teatrografija; hrvatska drama; hrvatsko kazalište

UVOD

Složeni društveni i teritorijalni okviri u kojima su egzistirali grad Mostar i njegov kulturni život učinili su ovo istraživanje mukotrpnim jer ne postoji nijedna izdvojena znanstvena studija o tom fenomenu, a živa dokumentacija mostarskih kazališta uništena je ratnom destrukcijom koja je pogodila ovaj grad kao i cijelu Bosnu i Hercegovinu.

Oskudna literatura o fenomenu hrvatske drame kao konstitutivnom segmentu hrvatske kulture još je više usložnjavala problem. Iz navedenih razloga nepostojanja sređene teatrografske građe o predstavama u jednom kazalištu, moralo se pristupiti istraživačkom poslu traganja kroz različite forme i oblike analize sadržaja, tako da se moje preliminarno istraživanje, koje je obuhvatilo period od 1879. do 2010. godine, dakle 130 godina, uglavnom odvijalo od Sarajeva preko Zagreba do Beča, a praktično najmanje u Mostaru. Ovo izlaganje odnosi se samo na jedan dio provedenog istraživanja, odnosno na hrvatsku dramu izvedenu na sceni Hrvatskoga narodnog kazališta u Mostaru.

Razmatranje ove teme podrazumijeva njeno proučavanje kroz društvenu i teatrološku dimenziju. Svaki pristup naznačenoj temi bez prisutnosti jedne od dvije razine proučavanja bio bi manjkav. Ne bi pružio uvid u izvedbene mogućnosti i potencijale dramske baštine kao što je hrvatska u jednom konkretnom realitetu. Posebnu specifičnost proučavanju naznačene teme daje njena strukturna složenost u oba smisla. Štoviše, to je jedan od rijetkih slučajeva na južnoslavenskom kulturološkom polju gdje se prepliće više tradicija, koncepata i povijesnih gibanja što je nerijetko presudno utjecalo kako na tijek društvenih kretanja, tako i na same izvedbe dramskih komada nastalih iz pera hrvatskih autora. Iako hrvatska drama u kazališnom životu Mostara podrazumijeva konkretno i povijesno i kulturološko teatrološko okruženje, ona je strukturirana, na jednoj strani, u samim konkretnim i neposrednim okvirima jednog okruženja, grada, a na drugoj je neizostavni sastavni segment šireg kazališno-kulturološkog sustava kao što je hrvatski odnosno, još šire, i sveobuhvatno južnoslavenski. Iz tih razloga pred istraživačem koji se nastoji baviti problematikom kazališnih izvedaba hrvatske drame u Mostaru leži mnogostruka odgovornost tretmana i opsega naznačene teme.

Kazališni život u Mostaru počinje nakon dolaska Austro-Ugarske Monarhije u Bosnu i Hercegovinu odlukom Berlinskog kongresa 1878. godine. U tom smislu posljednjih godina devetnaestoga stoljeća osjeća se u

Mostaru sve intenzivnije razgraničavanje publike po nacionalnom sastavu. Dolazi do podjele na »srpska pozorišta« i »hrvatska kazališta«, jer putujuće se kazališne trupe vežu ili za »Gusle« ili za »Hrvoja« odnosno nacionalna pjevačka amaterska društva. Ovaj rascjep konvenira austrijskoj politici, pa ga i potiče, pružajući im naizmjenično ustupke. To je bilo vrijeme politike »divide et impera« (Lešić, 1969: 66).

Lešićeva interpretacija kulturne situacije u Bosni i Hercegovini za austro-ugarske uprave nerijetko se preslikava i na današnji društveno-politički, ali i kulturni život u Mostaru, unatoč tomu što je njegov povijesni pregled nastao u vrijeme socijalizma, 60-tih godina 20. stoljeća, kada se ljubav prema nacionalnom proglašavala šovinizmom i podlijejala sankcijama različitog tipa, i opterećen je ideološkim predrasudama. Nije namjera suditi o Lešićevoj nacionalnoj svijesti ili »neznanju«, ali se može, analizirajući tekstove vodećega povjesničara kazališta u Bosni i Hercegovini, donijeti zaključak o njegovim stavovima i reći da su bili u skladu s ondašnjim vladajućim sustavom. Nasuprot tim stavovima, nakana je istaknuti i pokazati kako nacionalno kazalište ne znači nužno nacionalističko odnosno šovinističko. Formiranjem i radom nacionalnog kazališta ne negira se drugost, već upravo suprotno, omogućuju se raznolikost i bogatstvo pri spoznavanju drugih kultura, jezika i umjetnosti odnosno elementarnih obilježja nekog naroda što ukazuje na otvaranje različitih interaktivnih i interkulturalnih poslovnih i kreativnih mogućnosti. Njegovanje nacionalne kulture ne predstavlja opasnost za višenacionalne sredine. To treba istaknuti jer se danas u većem dijelu bosansko-hercegovačke javnosti na mostarsko *Hrvatsko narodno kazalište* ne gleda kao na kulturnu ustanovu koja jest potreba i bogatstvo jednog naroda, već suprotno, kao na prijeteću opasnost i narušitelja multikulturalnosti.

Proučavanje fenomena hrvatske drame u kazališnom životu Mostara moguće je tretirati na dvije istraživačke i spoznajne razine. Jedna je šira te obuhvaća cjelokupni hrvatski kulturološki i teatrološki prostor, dok je ona druga u obuhvatnom smislu uža i tiče se hrvatske drame u bosanskoherce-

govačkom kulturološkom i teatrološkom okruženju kao nužnoj realnosti u kojoj ona egzistira.

Važnost istraživanja o hrvatskoj drami u kazališnom životu Mostara sadržana je u nastojanju da se kroz povijesno-umjetničko-produkcijski model i djelovanje, prije svega institucionalnog kazališta, ukaže na ključne teatrološke i šire društvene domete jedne nacionalne dramske baštine. Kroz takav pristup pokazat će se koje su hrvatske drame najčešće izvođene na mostarskim kazališnim pozornicama, kao i kada, kako i tko ih je izvodio.

Prikupljeni podaci tretirani su kroz teatrografsku metodu enciklopedijsko-leksikografskog karaktera. Obrađene su sve odrednice (pojedinačne i kolektivne) i strukturni (djelatni) segmenti predstava. U ovom radu prikazat će se samo dijelovi odnosno kazalo izvedaba i autora.

Specifičnost istraživanja o hrvatskoj drami u kazališnom životu Mostara u spomenutom razdoblju sadržana je u činjenici kako je u primijenjenom enciklopedijsko-leksikografskom metodskom postupku kao dominantan pristup u teatrografskoj obradi primjenjivan institucionalni diskurs. Takav diskurs obuhvaća analizu svake tretirane enciklopedijsko-leksikografske jedinice kroz instituciju koja podrazumijeva dramsko djelo i teatarsku djelatnost, odnosno oblast angažmana u kazalištu (redatelj, glumci, scenografi, kostimografi...), a ne kroz personalizaciju stvaralaca i kreatora, kroz navedene vrste angažmana.

Kazališnu periodizaciju grada Mostara moguće je provesti i po pet razdoblja vezanih uz državne i političke promjene. Dakle, radi lakšeg pregleda i temeljitijeg ispitivanja, nastojalo se rad u segmentu istraživanja i dobivenih rezultata podijeliti na pet cjelina prema spomenutim vremenskim okvirima u kojima je analizirana hrvatska drama u kazališnom životu Mostara.

Cjeline:

1. Hrvatska drama u kazališnom životu Mostara za vrijeme vladavine Austro-Ugarske Monarhije od 1879. do 1918. godine.

2. Hrvatska drama u kazališnom životu Mostara za vrijeme Kraljevine SHS od 1918. do 1941. godine (od 1929. Kraljevina Jugoslavija; od 1939. Banovina Hrvatska).
3. Hrvatska drama u kazališnom životu Mostara za vrijeme NDH od 1941. do 1945. godine.
4. Hrvatska drama u kazališnom životu Mostara za vrijeme FNRJ od 1945. do 1991. godine (od 1963. SFRJ).
5. Hrvatska drama u kazališnom životu Mostara u BiH od 1992. do 2010. godine.

Pored spomenute periodizacije, moguća je i druga periodizacija koja više korespondira sa strukturom kazališnog bića u gradu i regiji. Takva periodizacija ima dva bitna segmenta, kada je istraživanje o hrvatskoj drami u kazališnom životu Mostara u pitanju, i ti se segmenti mogu definirati kao periodi:

- Hrvatske drame u amaterskim teatrima, odnosno predinstitucionalno razdoblje,
- Hrvatske drame u institucionalnim profesionalnim kazalištima ili institucionalno kazališno mostarsko razdoblje.

Institucionalni okvir mostarskog kazališnog života u razdoblju od 1992. do 2010. godine u odnosu na onaj prethodni proširuju dva nova kazališta, nastala u ovom periodu, i to Hrvatsko narodno kazalište i Lutkarsko kazalište Mostar.

Hrvatsko narodno kazalište u Mostaru osnovala je Vlada Hrvatske Republike Herceg-Bosne (HRH-B) 22. rujna 1994. godine, donijevši odluku kojom se Ratno kazalište proglašava državnim i mijenja naziv u *Hrvatsko narodno kazalište u Mostaru*. Kamen temeljac zgrade *Hrvatskoga narodnog kazališta u Mostaru* položen je 30. siječnja 1995. godine, a tek u rujnu 1998. godine uspjelo se izgraditi kazališni prostor *Mala scena* u kojoj do danas egzistira spomenuto kazalište. Veliki odjek izazvala je

praizvedba Kozarčeve *Tene* o kojoj Vladimir Pavlović piše: »Praizvedba 'Tene' prema noveli Josipa Kozarca, a u dramatisaciji Borislava Vujčića i režiji Bobe Jelčića, prvorazredan je događaj za Mostar, jer se umjetnost vraća u razoreni grad i prije nego što su se naslutili neki elementarni oblici civilizacijskoga života.«¹

Dramaturginja Željka Turčinović osvrnula se na repertoarnu politiku na osnovi dobrog poznavanja društveno-političkog okruženja HNK-a u Mostaru, zaključujući kako ono dobiva zahtjevniju poziciju i funkciju:

Da bi poštivalo posebnosti sredine, Kazalište u Mostaru trebalo bi na repertoaru imati jedno dramsko djelo (ili dramatisaciju proznog djela) koje će propitivati kulturološke, povijesne, običajne i nacionalne teme i sadržaje te sredine. Ako za takvu vrstu kazališnog naslova jednostavno ne postoji dovoljno dramskih predložaka, Kazalište bi trebalo godišnje ili biennialno raspisivati natječaj za dramsko djelo žanrovski neograničeno i tako poticati dramske pisce da inspiraciju pronalaze u temama krucijalnim za to duhovno obzorje. Parafrazirajući Gavellino mišljenje, rekla bih, koliko je zadaća kazališta da puk nenaviknut na kazalište privuče u njega, isto toliko je njegova zadaća da književnike privuče da pišu za kazalište.²

Mostarsko *Hrvatsko narodno kazalište* imalo je veoma intenzivnu produkciju kada je u pitanju hrvatska drama, što je i očekivano, s obzirom na to da je ovo kazalište jedini nacionalni teatar Hrvata u Bosni i Hercegovini. Na sceni ovog Kazališta u razdoblju od 1992. do 2010. godine prikazano je ukupno trideset i pet hrvatskih dramskih tekstova nastalih iz pera dvadeset i osam autora. Statistički podaci nameću dojam da je Miro

¹ Pavlović, Vladimir, »Vratile se Taliya i Melpomena«, *Slobodna Dalmacija*, 21. kolovoza 1994., str. 17.

² Turčinović, Željka, »Prilozi za repertoarnu osmišljenost mostarskoga HNK«, u *Hrvatsko narodno kazalište u Mostaru*, Logotip, Široki Brijeg, 110/99, 19. prosinca 1999., str. 147.

Gavran postao vodeći pisac ovoga kazališta jer je pet njegovih komada imalo premijernu izvedbu što ga čini najizvođenijim autorom. Tri puta je igran Mate Matišić, dok su ostali hrvatski dramatičari na repertoaru zastupljeni s po jednim djelom.

Paradoksalnom ali i optimističnom percepcijom promišljanja može se zaključiti kako je Mostar nakon rata kulturno profitirao. Naime, udvostručio se broj kulturnih institucija u gradu, pa pored postojećeg Narodnog pozorišta nastalo je i Hrvatsko narodno kazalište, pa tako i Lutkarsko kazalište pored Pozorišta lutaka u Mostaru. Raznolikost potiče konkurentnost te povećava interes publike, ali i otvara mogućnosti suradnje i ostvarivanja kvalitetnih koprodukcija koje su se i ostvarile u zadnje vrijeme. Kulturne institucije jedine su institucije koje svojim umnažanjem oplemenjuju okruženje kojem pripadaju i donose puno veću dobit u širem smislu za razliku od ostalih institucija poput pravnih, zdravstvenih i inih službi koje dodatno opterećuju i usporavaju sustav i organizaciju života i suživota u svakom smislu.

Mostarsku publiku, nakon rata, trebalo je vratiti odnosno ponovno privući u kazalište. Upravno vijeće Hrvatskoga narodnog kazališta u Mostaru vodilo se, očito, idejom kako će to najučinkovitije biti produkcijom komedija koje su preplavile to poslijeratno vrijeme u novonastalom hrvatskom kazalištu. Izdvojiti će se tri reprezentna primjera kao potkrepa navedenoga. Premijera predstave *Rodijaci* autora Petra Miloša, pod redateljskom palicom Tonija Pehara, odigrana je 1993. godine u Mostaru, dakle prije nastanka HNK Mostar što je upravo pokazatelj te žeđi za komedijom. Na duhovit način izvedba govori i prikazuje poraće i događaje iz života dvojice hercegovačkih gastarbajtera koji žive i rade u Njemačkoj. Problematika, ali i komika, aktualna je očito nakon svakog poratnog vremena na ovim prostorima, tako da se predstava u reizvedbi s novom glumačkom postavom izvodi diljem BiH, ali i Hrvatske, i u današnje vrijeme. Zatim, nakon prve decenije nastanka HNK Mostar izdvojiti ćemo jednu od brojnih komedija Mire Gavrana u Mostaru odnosno njegov najizvođeniji kazališni

tekst. Gavranova »malograđanska« komedija *Sve o ženama*, koja znalački vođenom dramaturgijom nudi fantastičan potencijal za glumačke transformacije, premijerno je izvedena 2006. godine u režiji Roberta Raponje. Već sljedeće godine premijeru ima *Bljesak zlatnog zuba*, dramski prvijenac Mate Matišića, koji je prvi put izveden 1987. godine u Hrvatskom narodnom kazalištu u Splitu u režiji Marina Carića. U mostarskom kazalištu premijeru je 2007. godine režirala Nina Kleflin. Već svojom prvom dramom Matišić navješćuje kako je danas jedan od najznačajnijih suvremenih domaćih dramatičara. Radnja crnohumorne »gastarbajterske kronike« *Bljesak zlatnog zuba* smještena je u autorov rodni kraj, selo Ričice u Imotskoj krajini. Tema je, kako podnaslov izriječno kaže, gastarbajterska, ali i ljubavna. Ljubav dvoje mladih, neželjena trudnoća te natezanje mladenaca i rodbine, temeljni su dramski zaplet. Na web-stranici splitskoga hrvatskog kazališta stoji zapis, povodom praiizvedbe, Dalibora Foretića:

Tekst Bljesak zlatnog zuba doživljam kao povratak na scenu hrvatskih kazališta pučkog igrokaza, sigurno najpopularnijeg, a možda i najboljeg žanra hrvatske dramatike 19. stoljeća [...] U njegovu linearnom dramskom toku imamo i komičnih i dramskih elemenata: dramski doista često blijede pred komičnima, ali nisu zanemarljivi, a često se s njima i prožimaju, proizvodeći vrlo groteskne efekte.

Već samim izvedbama djela koja pripadaju hrvatskoj dramskoj književnosti, kazališta u Mostaru, odnosno cjelokupno mostarsko kazališno okruženje zaslužno je što se održala ne samo hrvatska drama u Bosni i Hercegovini, nego što se održala i hrvatska kultura u ovom društvenom i državnom realitetu.

Teatrografski prikaz izvedaba hrvatskih drama te njihovih autora na sceni HNK-a Mostar od 1992. do 2010. godine

Kazalo izvedenih djela (1992. – 2010.):

BLJESAK ZLATNOG ZUBA

Autor: Mate Matišić

Redatelj: Nina Kleflin

Scenografija: Marin Gozze

Glazba: Robert Torre

Premijera: 2007. godine

Uloge: Frane Perišin (Stipe), Sanda Krgo (Soldo), Ivana Župa, Franjo Zrnušić, Jelena Kordić, Marko Raković, Filip Čubela, Velimir Njirić, Ante Šućur, Vedran Mlikota, Robert Pehar, Miro Barnjak, Dragan Šuvak, Tatjana Feher (Baba I), Nikolina Marić (Baba II), Igor Kunštek, Dubravko Pehar.

BOŽIĆNA BAJKA

Autor: Mate Matišić

Redatelj: Stipan Filaković

Dramaturg: Darko Lukić

Scenograf i kostimograf: Maja Galaso

Premijera: 11. VI. 1993.

Uloge: Sandra Krgo (Marija), Velimir Njirić (Josip).

CINCO I MARINKO

Autor: Mate Matišić

Redatelj: Stipan Filaković

Dramaturg: Darko Lukić

Scenograf i kostimograf: Maja Galaso

Premijera: 12. VI. 1993.

Uloge: Toni Pehar (Cinco), Velimir Njirić (Marinko).

DOBRO DOŠAO, MOJ NARODE

Autor: Krešimir Šego

Redatelj: Rusmir Agačević

Dramatizacija: Rusmir Agačević

Scenografja: Davorin Briševac

Glazbeni suradnik: Siniša Agačević

Premijera: 15. IV. 1993.

Uloge: Ana Musa, Almira Zulum, Irena Miletić, Marijeta Lovrić, Mirna Brkić, Ornela Pinjuh (Djevojke koje pjevaju), Anela Pehar, Anita Marinčić, Andrijana Barišić, Cvita Barač, Rozić, Ivanka Doko, Julijana Sivrić, Marija Korač, Mirjana Paponja, Ružica Filipović (Djevojke u crnom), Jurica Martinović, Renata Martinović (Djeca).

DRUGA SAVJEST

Autor: Josip Muselimović

Reditelj: Želimir Orešković

Premijera: 1. II. 2000.

Uloge: Robert Pehar (Mladić Pavo), Tatjana Feher (Baba Jela), Velimir Njirić (Branitelj), Toni Pehar (Tužitelj), Sanda Krgo (Sutkinja), Marija Buljan (Marija – Pavina djevojka), Nikolina Marić (Mirjana djevojka iz Kominiteta), Miro Barnjak (Andrija), Davor Klepić (Šimun), Igor Kunštek (Ivan), Dragan Šuvak (Milicioner), Damir Kunštek (Milicioner), Ante Vican (Susjed), Dana Kurbalija (Zena), Jozo Lepetić (Profesor), Mario Opančar (Spiker).

DVIJE

Autor: Tena Štivičić

Reditelj: Dražen Ferenčina

Premijera: 1. IV. 2005.

Uloge: Helena Kovačić, Marijana Mikulić, Jelena Kordić, Robert Pehar.

GOSPODINE, U TEBI JE MOJA NADA (govor na suđenju nad-
biskupu dr. Alojziju Stepincu)

Autor: Ante Vican

Redatelj: Ante Vican

Scenograf: Davor Briševac i Ante Vican

Kostimograf: Vesna Pleša

Lektor: Velimir Lazbinat

Premijera: 16. XII. 1999.

Uloge: Ante Vican (Dr. Alojzije Stepinac), Drago Šuvak (Glas tužitelja),
Dana Kurbalija (Žena), Igor Kunštek (Milicionar).

GIČI-GIČI

Autor: Vanča Kljaković

Redatelj: Vanča Kljaković

Premijera: ljetno 1998.

HRVATSKA PIJETA

Autor: Fra Ante Marić

Redatelj: Toni Pehar

Izbor glazbe: Toni Pehar

Premijera: 23. VI. 1997.

Uloge: Tatjana Feher (Majka), Toni Pehar (Sin), Dragan Šuvak
(Hrvatski vojnik).

I SMRT ĆE BITI SASMA NEŠTO LJUDSKO

Autor: Fra Ante Marić

Redatelj: Ante Vican

Premijera: u sezoni 2001./2002.

Uloge: Miro Barnjak, Marija Buljan, Tatjana Feher, Dragan Šuvak,
Nikolina Marić, Jozo Lepetić.

KAZALIŠNI SAT

Autor: Jasen Boko

Redatelj: Želimir Orešković

Scenograf i kostimograf: Davorin Brištevca

Izbor glazbe: Mladen Andrižanić

Letor: prof. Velimir Lazbinat

Premijera: 14. X. 1997.

Uloge: Dragan Šuvak (Redatelj), Robert Pehar (Robi, glumac), Velimir Njirić (Velči, glumac), Sanda Krgo (Sanda, glumica), Toni Pehar (Toni, od svačega po nešto).

LJUBAVI GEORGEA WASHINGTONA

Autor: Miro Gavran

Redatelj: Robert Raponja

Premijera: 9. X. 1998.

Uloge: Tatjana Feher, Katija Zubčić.

LJUBAVNA PISMA HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA

Autor: Mirko Rogošić

Redatelj: Sanda Krgo

Scenograf: Davorin Briševac

Izbor glazbe i pratnja: Nelica Čuljak

Premijera: 10. X. 1996.

Uloge: Tatjana Feher, Marija Buljan, Sandra Krgo, Velimir Njirić, Dragan Šuvak, Šerif Aljić.

NOĆNA GUŠTERICA

Autor: Tanja Radović

Redatelj: Lawrence Kiiru

Premijera: 26. X. 2002.

Uloge: Tatjana Feher, Robert Pehar, Dragan Šuvak.

NADA IZ ORMARA

Autor: Darko Lukić

Redatelj: Vlatko Dulić

Premijera: 20. XII. 2004.

Uloge: Vanda Boban (Nada), Zdeslav Čotić (Ivan), Jelena Kordić (Majka), Marin Tudor (Dečko).

PROBUDI SE, KATO

Autor: Milan Grgić

Redatelj: Joško Juvančić i Dražen Ferencina

Premijera: u sezoni 2001./2002.

Uloge: Branimir Vidić Flika, Velimir Njirić, Sanda Krgo, Tatjana Feher, Dragan Šuvak, Anita Zovko, Ante Vican, Robert Pehar.

RODIJACI

Autor: Petar Miloš

Redatelj: Toni Pehar

Dramatizacija: Rusmir Agačević

Premijera: 27. II. 1993.

Uloge: Toni Pehar (Stipan), Velimir Njirić (Matiša).

ROMANCA O TRI LJUBAVI

Autor: Antun Šoljan

Redatelj: Joško Juvančić

Premijera: 17. IX. 2010.

Uloge: Sanda Krgo Soldo, Robert Pehar, Nikolina Marić i Velimir Pšeničnik Njirić.

SVE O ŽENAMA

Autor: Miro Gavran

Redatelj: Robert Raponja

Premijera: 15. VI. 2006.

Uloge: Sanda Krgo, Jelena Kodrić, Ivana Župa, Velimir Njirić.

SOS CENTRALA

Autori: Davor Nikolić, Maja Pehar, Tomislav Pupiće, Tea Rogić

Redatelj: Robert Raponja

Lektor: Velimir Laznibat

Premijera: 21. III. 1999.

Uloge: Roland Grabovac, Josip Jakovac, Augustino Jurić, Davor Klepić, Marija Krtalić, Nikolina Marić, Boris Matić, Danijela Palavra, Blaženka Prskalo, Damir Šimić.

SV. NIKOLA I KRAMPUSI

Autor: Toni Pehar

Redatelj: Toni Pehar

Kostim i rekvizita: Davorin Briševac

Premijera: prosinac 1992.

Uloge: Ante Vican, Sanada Krgo, Toni Pehar, Velimir Njirić, Davorin Briševac, Ivor Krgo, Igor Pehar.

TENA

Autor: Borislav Vujčić

Redatelj: Bobo Jelčić

Scenograf: Marin Gozze

Kostimograf: Marija Žarak

Premijera: 14. VIII. 1994.

Uloge: Sandra Krgo (Tena), Ante Vican (Jerko Pavletić, otac), Toni Pehar (Jaroslav Beranek), Velimir Pšeničnik Njirić (Leon Jungman), Robert Pehar (Đorđe, Cigan), Šerif Aljić (Joza Matijević), Branimir Vidić k.g. (Ivka, njegova žena), Jadranka Popović (Miljko - Maruška, Đorđeva žena), Dana Kurbalija (Stara gatara), Tatjana Feher (Žena I, Tenina majka),

Jadranka Popović (Miljko – Žena II), Mario Drmač (Žena III), Jozo Lepetić (Jean-Luic, dendrolog), Aleksandar Stojanović (Lajak), Slaven Knezović (Gost, Jerkov susjed), Ines Prajo (Djevojka).

TEŠTAMENAT

Autor: Vanča Kljaković, pema Dariju Fou

Redatelj: Dražen Ferenčina

Premijera: 13. II. 2004.

Uloge: Branimir Vidić Flika (Šime Frzelin), Velimir Njirić (Tereža), Sanda Krgo (Bekina), Marija Buljan (Vice), Tatjana Feher (Paškva), Dragan Šuvak (Bepo Briškula), Ivana Župa (Advokat Prošpero).

U GODINAMA GLADI

Autor: Fra Ante Marić

Redatelj: Želimir Orešković

Skladatelj: Nenad Šiškov

Kostimograf: Ruta Knežević

Lektor: Velimir Laznibat

Premijera: 18. IV. 1996.

Uloge: Ante Toni Pehar (Otac Ante), Sanda Krgo (Majka Anđa), Damir Krezić (Sin Ivan), Krisitjan Musić (Sin Krešo), Višeslav Lučić (Sin Krešo), Marija Buljan (Kći Marija), Matea Kovačević (Kći Ruža), Danijela Budimir (Kći Katarina), Katica Šimunović (Kći Katarina), Branimir Vidić k.g. (Strpic Pobro, stariji neoženjeni momak), Tatjana Feher (Baba Filipa, majka Anitina i Pobrina), Vinko Kraljević k.g. (Fra Didak Buntić), Ante Vican (Fra David Nevestić, provincijal), Dragan Šuvak (Fra Ivo Slisković, gvardijan), Niko Pavlović k.g. (Car austrijski), Velimir Pšeničnik Njirić (Sarkotić, general), Matko Raguž k.g. (Spajić), Jozo Lepetić (Did).

UROTNICI

Autor: Miro Gavran

Redatelj: Želimir Orešković

Scenarist i kostimograf: Marin Gozze

Premijera: 8. III. 1995.

Uloge: Velimir Njirić (Petar Zrinski), Ante Toni Pehar (Fran Kristo Frankopan).

U AGONIJI

Autor: Miroslav Krleža

Redatelj: Robert Raponja

Premijera: 28. XII. 1999.

Uloge: Velimir Njirić Pšeničnik (Barun Lenbach), Sanda Krgo (Laura Lenbach), Hrvoje Klobučar (Dr. Ivan plemeniti Križovec), Tatjana Feher (Grofica Madeleine Petrovna), Dragan Šuvak (Gluhonjemi prosjak), Robert Pehar (Isljednik).

VESELI ČETVEROKUT

Autor: Miro Gavran

Redatelj: Dražen Ferenčina

Scenograf: Davorin Briševac

Kostimograf: Greta Gudelj

Izbor glazbe: Dražen Ferenčina

Premijera: 19. XII. 1995.

Uloge: Branimir Vidić k.g. (Đuro), Marija Buljan (Lucija), Velimir Pšeničnik Njirić (Mladen), Sandra Krgo (Karmela).

Kazalo autora hrvatskih drama izvedenih u HNK-u Mostar u periodu 1992. – 2010.:

- Boko, Jasen (*Kazališni sat*, sezona 1997/1998); (*Kazališni sat*, sezona 2011/2012)
- Gavran, Miro (*Ljubavi Georgea Washingtona*, sezona 1998/1999), (*Urotnici*, sezona 1994/1995); (*Veseli četverokut*, sezona 1995/1996); (*Sve o ženama*, sezona 2006/2007)
- Grgić, Milan (*Probudi se, Kato*, sezona 2001/2002), u produkciji HNK Mostar.
- Kljaković, Vanča (*Giči-giči*, sezona 1997/1998); (*Tešament*, sezona 2003/2004)
- Krleža, Miroslav (*U agoniji*, sezona 1999/2000)
- Lukić, Darko (*Nada iz ormara*, sezona 2004/2005)
- Marić, Ante (*U godinama gladi*, sezona 1995/1996); (*Hrvatska pijeta*, sezona 1996/1997); (*I smrt će biti sasma nešto ljudsko*, sezona 2001/2002)
- Matišić, Mate (*Božićna bajka*, sezona 1992/1993); (*Cinco i Marinko*, sezona 1992/1993); (*Bljesak zlatnog zuba*, sezona 2006/2007)
- Miloš, Petar (*Rodijaci*, sezona 1992/1993)
- Muselimović, Josip (*Druga savjest*, sezona 1999/2000)
- Pehar, Toni (*Sv. Nikola i Krampusi*, sezona 1992/1993)
- Pupić, Tomislav (*SOS Centrala*, sezona 1998/1999)
- Radović, Tanja (*Noćna gušterica*, sezona 2002/2003)
- Rogošić, Mirko (*Ljubavna pisma hrvatskih književnika*, sezona 1996/1997)
- Šego, Krešimir (*Dobro došao, moj narode*, sezona 1992/1993)
- Šodan, Damir (*Chick lit*, sezona 2013/2014)
- Šoljan, Antun (*Romanca o tri ljubavi*, sezona 2010/2011)
- Štivičić, Tena (*Dvije*, sezona 2004/2005)
- Vican, Ante (*Gospodine, u tebi je moja nada*, sezona 1999/2000)
- Vujčić, Borislav (*Tena*, sezona 1993/1994)

ZAKLJUČAK

Mostarsko *Hrvatsko narodno kazalište* imalo je veoma intenzivnu produkciju kad je u pitanju hrvatska drama, što je i očekivano, budući da je ovo kazalište nacionalni teatar Hrvata u Bosni i Hercegovini. Na sceni ovog kazališta u razdoblju od 1992. do 2010. godine prikazano je ukupno trideset i pet hrvatskih dramskih tekstova nastalih iz pera dvadeset i osam autora. Statistički podatci nameću dojam da je Miro Gavran postao vodeći pisac ovoga kazališta jer je pet njegovih komada imalo premijernu izvedbu na njegovoj pozornici, što ga čini najizvođenijim autorom. Tri puta je igran Mate Matišić, dok su ostali hrvatski dramatičari na repertoaru zastupljeni s po jednim djelom.

Paradoksalnom ali i optimističnom percepcijom promišljanja može se zaključiti kako je Mostar nakon rata kulturno profitirao. Naime, udvostručio se broj kulturnih institucija u gradu. Kulturne institucije su jedine institucije koje svojim umnažanjem oplemenjuju okruženje kojem pripadaju i donose puno veću dobit u širem smislu za razliku od ostalih institucija poput pravnih, zdravstvenih i inih službi koje dodatno opterećuju i usporavaju sustav i organizaciju života i suživota u svakom smislu.

LITERATURA

Lešić, Josip, *Grad opsjednut pozorištem*, Svijetlost, Sarajevo, 1969.

Lukić, Darko, *Kazalište u svom okruženju*, Knjiga 1, Leykam International d.o.o., Zagreb, 2010.

Lukić, Darko, *Kazalište u svom okruženju*, Knjiga 2, Leykam International d.o.o., Zagreb, 2011.

Miletić, Karlo Drago, *Mostar susret svjetskih kultura*, Mostar, 1997.

- Nikić, Andrija, *Kratka povijest Bosne i Hercegovine do 1918*, Franjevačka knjižnica i arhiv, Mostar, 2002.
- Novak, Prosperov Slobodan, *Povijest hrvatske književnosti: Od Bašćanske ploče do danas*, Golden marketing, Zagreb, 2003.
- Oraić Tolić, Dubravka, »Hrvatska proza na kraju 20. stoljeća«, u: *Drugi hrvatski slavistički kongres – Zbornik radova II.*, Hrvatsko filološko društvo, Zagreb, 2001, str. 389 – 398.
- Ovčar, Ivica, *Hrvatsko narodno kazalište u Mostaru*, Logotip, Široki Brijeg, 1999.
- Senker, Boris, *Hrestomatija novije hrvatske drame – II. dio (1941 – 1995)*, Disput, Zagreb, 2001.
- Senker, Boris, *Uvod u suvremenu tatrologiju*, Laykam international, d.o.o, Zagreb, 2010.
- Šarić, Salko, *Pozorišni repertoar u Mostaru 1879 – 2001*, Centar za kulturu, Mostar, 2006.

CROATIAN DRAMA ON THE SCENE OF THE CROATIAN NATIONAL THEATRE IN MOSTAR FROM 1992 – 2010

A b s t r a c t

When it comes to Croatian drama, National Theatre in Mostar has had a very intense production, which is expected, given that it has been the only national theatre of the Croats in Bosnia and Herzegovina. In the period from 1992 to 2010 a total of 35 Croatian dramatic texts created by twenty-eight authors has been performed on stage.

Key words: teatrography; Croatian drama; Croatian theatre